ਪਾਠ – 3
ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ (ਲੇਖਕ–ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਤਾਸ਼ਾ ਕੋਹਲੀ)

1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ ਉੱਤਰ

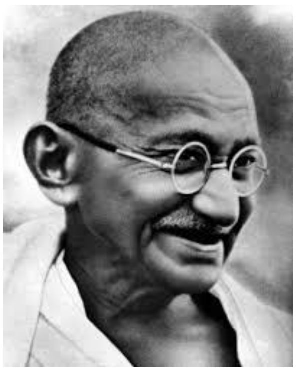

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ੳ. ਮਹਾਤਮਾਂ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?
ਉੱਤਰ : ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਕਰਮਚੰਦ ਗਾਂਧੀ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅ. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਮਾਰਗ ਚੁਣਿਆ?
ਉੱਤਰ : ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮਾਰਗ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ੲ. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਨਾਟਕ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਸੀ?
ਉੱਤਰ : ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ 'ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ' ਨਾਟਕ ਦੇਖਿਆ। ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੇ ਸੱਤਿਆਵਾਦੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸ. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਸਰਵਣ ਦੀ ਪਿਤਰੀ-ਭਗਤੀ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ?
ਉੱਤਰ : ਸਰਵਣ ਦੀ ਪਿਤਰੀ-ਭਗਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪਰਮ-ਧਰਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹ. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਨਕਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ?
ਉੱਤਰ : ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨਕਲ ਨੂੰ ਪਾਪ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਨਕਲ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕ. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?
ਉੱਤਰ : ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾ ਕੇ ਕਦੇ ਮਾਸ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਖ. ਮਹਾਮਤਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬਾਂਦਰ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?
ਉੱਤਰ : ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਧੀ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬਾਂਦਰ ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲਣ, ਦੂਜਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਸੁਣਨ ਤੇ ਤੀਜਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਦੇਖਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

2. ਖ਼ਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ :
ੳ. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬੜੇ **ਉੱਚੇ** ਤੇ **ਸੁੱਚੇ** ਸਨ।
ਅ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਸੱਚ ਹੀ **ਰੱਬ** ਹੈ।
ੲ. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪਰਮ **ਧਰਮ** ਮੰਨਦੇ ਸਨ।
ਸ. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਬੜੇ **ਪੱਕੇ** ਸਨ।
ਹ. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ **ਅਹਿੰਸਾ** ਦਾ ਮਾਰਗ ਚਣਿਆ।

3. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋ:
1. **ਅਹਿੰਸਾ** (ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਨਾ) – ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮਾਰਗ ਚੁਣਿਆ।
2. **ਮੁਸੀਬਤ** (ਦੁੱਖ ਦਾ ਸਮਾਂ) – ਮੁਸੀਬਤ ਵੇਲੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
3. **ਗ਼ੁਲਾਮ** (ਅਧੀਨ) – ਭਾਰਤ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਰਿਹਾ ਹੈ।
4. **ਵਹਿੰਗੀ** (ਭਾਰ ਢੋਣ ਵਾਲੀ ਤੱਕੜੀ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼) – ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਢੋਣ ਲਈ ਵਹਿੰਗੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।
5. **ਸਹਿਪਾਠੀ** (ਇੱਕੋ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ) – ਮੋਹਨ ਮੇਰਾ ਸਹਿਪਾਠੀ ਹੈ।
6. **ਅਧਿਆਪਕ** (ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ) – ਮੇਰਾ ਅਧਿਆਪਕ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤੀ ਹਨ।
7. **ਚਰਿੱਤਰ** (ਆਚਰਨ) – ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਸੀ।

4. ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ :

ਹਿੰਸਾ	:	ਅਹਿੰਸਾ
ਸੁਆਰਥ	:	ਨਿਰਸੁਆਰਥ
ਵਿਦੇਸ਼ੀ	:	ਦੇਸੀ